

PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA 2023

Suomussalmen kunta

Sivistyslautakunta
24.5.2023 §

SUOMUSSALMEN PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA 2023

Sisällys

1 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN LÄHTÖKOHDAT	2
2 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA	3
3 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT	4
3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa	4
3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	5
3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	6
4 TOIMINTAKULTTUURI	8
4.1 Oppimissuunnitelman laatiminen	9
4.2 Kodin ja koulun yhteistyö	10
4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat	11
5 OPPILAAN HYVINVOINTI SEKÄ OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI	12
5.1 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet	13
5.2 Opetuksen eriyttäminen	14
5.3 Oppilashuolto	15
5.4 Oppilaanohjaus	16
5.5 Suunnitelma kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista	17
6 OPPILAAN ARVIOINTI	18
7 TODISTUKSET	19
8 PERUSOPETUKSEN OPPIMÄÄRÄÄN SISÄLTYVIEN OPINTOJEN SUORITTAMINEN VALMISTAVAN OPETUKSEN AIKANA	20

1 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta (1). Kunta voi perusopetuslain 5§:n nojalla järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta. Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen (tai ruotsin) kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen/omien äidinkielten ylläpysymistä ja hallintaa sekä antaa mahdollisuus tutustua syvemmin myös omaan kotikulttuuriin. Opetuksen tavoitteet on määriteltävä tarkemmin valmistavan opetuksen opettajan toimesta jokaisen oppilaan omassa oppimissuunnitelmassa (2). Tavoitteet kirjataan ylös Wilmassa (Suomussalmi) kohtaan Oppimissuunnitelma / Monikielinen oppilas. Tavoitteiden määrittelyä laadittaessa lähtökohtana on oppilaan suomen kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria. Valmistavan luokan opettaja kirjaa oppimissuunnitelmat Wilmaan 3 kuukauden kuluessa oppilaan koulun aloittamisesta, tai heti kun oppilaan koulunkäynnin historia on riittävän selkeä.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia lukuvuodessa. Opetukseen osallistuvalla on kuitenkin oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta (3). Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä (4).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä (5). Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omassa opinto-ohjelmissä asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet on laadittu ryhmämuotoista valmistavaa opetusta varten.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman oppimissuunnitelman mukaan oppilaan omassa oppimissuunnitelmassa määritetyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskelunvalmiuksien ja suomen (tai ruotsin) kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Suomussalmen kunnan perusopetuksen valmistavan opetuksen lähtökohdat on avattu valmistavan opetuksen toimintakulttuurin kuvauksessa luvussa neljä.

1 Perusopetuslaki (628/1998)

2 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

3 Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

4 Perusopetuslaki (628/1998) 30 § (642/2010)

5 Perusopetusasetus (852/1998) 2 § (893/2010)

2 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma (6). Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet sekä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (7).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman oppimissuunnitelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi-, perus- ja aikuisopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (8) mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvo suunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (9) mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan. Suomussalmen kunnan kouluissa (Ruukinkankaan koulu ja Karhulanvaaran koulu) tämä on osana perusopetuksen opetussuunnitelmaa (luku 4) tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

6 Perusopetuslaki (628/1998)

7 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

8 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, muutettu 1329/2014) 5 a §

9 Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

3 PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen (tai ruotsin) kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa oppimissuunnitelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaiden ikä, opiskelunvalmiudet sekä taustat ovat hyvin erilaiset. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Tilanteessa, jossa perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla ei ole minkäänlaista aikaisempaa koulukokemusta ja/tai on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman oppimissuunnitelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa riittävästi tietoa, kuinka koulu käytänteet toimivat ja saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Myös oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Uuteen kouluun ja kulttuuriin sopeutumiseen sekä luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa oppimissuunnitelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Perusopetukseen siirtyvän oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan monipuolisin keinoin. Valmistavan opetuksen ja mahdollisen tukiopetuksen lisäksi tulee tarvittaessa hyödyntää joustavia tukitoimia (esimerkiksi englannin ja ruotsin kielen opintojen alkaessa), erityisopetuksen tukea sekä tarpeen vaatiessa koulunkäynninohjaajan tukea.

Valmistavan opetuksen opettajan tärkeimpänä tavoitteena on luoda turvallinen ja kaikkia yksilöitä kunnioittava ilmapiiri yhteistyössä koulunkäynninohjaajan ja oppilaiden kanssa. Turvallinen oppimisympäristö edesauttaa oppimista ja uuteen kulttuuriin ja kouluun sopeutumista. Oppilaiden äidinkieliä hyödynnetään erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Suomussalmen kunnan perusopetuksen valmistavan opetuksen opettaja tekee yhteistyötä myös kunnan muiden alakoulun opettajien, yläkoulun opettajien, aikuisten perusopetuksen opettajien, erityisopettajien, koulunkäynti-ohjaajien, rehtorien sekä tarvittaessa myös esiopetusryhmien kanssa. Valmistavan opetuksen opettaja, suomi toisena kielenä -opettaja sekä tuleva luokanopettaja/luokanvalvoja tutustuvat ja arvioivat yhdessä maahanmuuttajataustaisen oppilaan kielitaitoa ja valmiuksia sekä mahdollisen tuen tarvetta erityisesti siirtymävaiheessa. Integrointi tapahtuu aina yhteistyössä rehtoreiden, valmistavan opetuksen opettajan, tulevan luokanopettajan/luokanvalvojan sekä huoltajien kanssa.

Valmistavan opetuksen ja perusopetuksen yhteistyötä sekä siirtymävaihetta eli integraatiota käsitellään tarkemmin luvussa 4, toimintakulttuuri.

Valmistavassa opetuksessa mielekkäät sekä motivoivat opetusmenetelmät ja materiaalit edistävät luku- ja kirjoitustaidon oppimista. Lukujärjestyksen suunnittelussa huomioidaan, että luku- ja kirjoitustaidon yksilöllinen oppiminen toteutuu. Oppimissuunnitelmaa laadittaessa sekä käytännön toteutuksessa on aina otettava huomioon, että luku- ja kirjoitustaidon omaksuminen vie aikaa.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetuksen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi (tai ruotsi) toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Suomussalmella pääpaino on aina suomen kielessä. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi (tai ruotsi) toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi (tai ruotsi) toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille.

Perusopetuksen valmistavassa opetuksessa suomi (tai ruotsi) toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon aina oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen (tai ruotsin) kielen taito. Oppilaan omassa oppimissuunnitelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen (tai ruotsin) kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Suomen kielen opetus noudattaa Suomussalmen kunnan perusopetuksen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelmaa soveltuvin osin. Oppilaan oppimissuunnitelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset tavoitteet ja sisällöt suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti. Kehittyvän alkeiskielitaidon sisällöt on kuvattu valtakunnallisessa suomitoisena kielenä ja kirjallisuus -tukimateriaalissa. Valmistavassa opetuksessa suomen kieli on oppimisen pääkohde sekä peruslähtökohta koulu arjessa toimeen tulemiseen sekä myöhemmin tapahtuvaan integroitumiseen sekä muihin oppiaineisiin tutustumiseen. Suomen kielen perussanaston rakentuessa, valmistavan opetuksen opettaja ottaa välittömästi huomioon myös muiden oppiaineiden sisältöjä, sanastoa ja käsitteitä heti kun se on valmistavassa opetuksessa kielellisesti mahdollista. Oppilaalle avautuu käytännöllisiä arkipäiväelämän kielenoppimistilanteita koulupäivän aikana ja se edesauttaa oppilasta kotiutumaan uuteen kulttuuriin sekä sopeutumaan paremmin uusien oppiaineiden opiskeluun sekä integroitumiseen.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen (tai ruotsin) kielen oppimiselle ja uudella opiskeltavalla kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään oman äidinkielen opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa. Valmistavan opetuksen oppilaat voivat osallistua perusopetuksen oppilaiden kanssa yhteisiin oman äidinkielen opetuksen ryhmiin niissä kielissä, joissa opetusta kyseisenä lukuvuonna järjestetään. Jos opetus järjestetään kouluajan ulkopuolella, oppilaiden huoltajat vastaavat oppilaiden kuljettamisesta. Oman äidinkielen opetusryhmiin voi osallistua oppilaita myös eri kouluilta. Mikäli mahdollista, opetuksessa voidaan hyödyntää myös etäopetusta harvinaisempien kieliryhmien kohdalla. Oman äidinkielen kehittämiseen ja käyttämiseen kannustetaan koulun arjessa.

Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään Suomussalmen kunnan opetussuunnitelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan oppimissuunnitelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Valmistavan opetuksen oppilaiden oppimissuunnitelmia laadittaessa otetaan huomioon oppilaiden tausta, kielelliset valmiudet sekä suomen kielen kehityksen taso. Uuden kielen opiskelun aloittamista suunniteltaessa (englanti ja ruotsi), rehtori konsultoi kielten opettajia kuinka valmistavasta opetuksesta integroitavien oppilaiden uuden kielen opettaminen järjestetään. Uuden kielen opettaja sekä valmistavan luokan opettaja arvioivat oppilaan kielelliset valmiudet yhteistyössä uuden kielen oppimisen avuksi. Mahdollisuuksien mukaan tukiopetuksen, oman äidinkielen opetuksen sekä suomi toisena kielenä -opetuksen lisäämisen avulla pyritään tukemaan oppilaan uusien vieraiden kielten opiskelua. Opetuksen sekä integroinnin suunnittelussa tulee kuitenkin aina huomioida vasta kehittymässä oleva suomen kielen taito. Lisäksi uuden kielen opiskelussa olisi hyvä käyttää mahdollisimman paljon käytännön elämää myötäilevää opetustyyliä, sekä hyödyntää kuva- ja kehonkielimateriaaleja.

Opetusjärjestelyiden suunnittelun yhteydessä voidaan lukuvuosittain kartoittaa yhteistyömahdollisuuksia aikuisten perusopetuksen kanssa, mikäli sitä kunnassa järjestetään. Opetusjärjestelyiden yhdistämismahdollisuus aikuisten perusopetuksen ja valmistavan opetuksen kesken saattaisi hyödyttää samassa tilanteessa olevia oppilaita/opiskelijoita, jotka aloittavat uuden kielen opinnot perusteista lähtien.

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisällöt suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi-, perus-, tai aikuisperusopetuksen ryhmässä ja että valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat myöhemmin perusopetuksen suorittamisen Suomessa. Lähtökohtana suunnittelulle ovat

perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja siirtymävaiheen kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet (10).

Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen (tai ruotsin) kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä sekä kulttuureista.

Muiden oppiaineiden opetuksen suunnittelun pohjana on Suomussalmen kunnan sekä Suomen valtakunnallinen opetussuunnitelma 2014 soveltuvien osien. Valmistavan opetuksen opettaja selvittää mahdollisuuksien mukaan oppilaan aikaisemmat tiedot ja taidot suhteessa oppilaan ikään sekä oppilaalle suunnitellun vuosiluokan keskeisiin sisältöihin. Tärkeää on selvittää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa omalla äidinkielellä, matemaattisia taitoja sekä oppilaan kielitaitoa muilla kielillä. Suunniteltaessa eri oppiaineiden sisältöjä ja asetettaessa oppilaalle tavoitteita otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, tekstikäytänteet ja oppiaineelle ominainen kieli. Samalla huomioidaan kyseiseen oppiaineeseen parhaiten soveltuvat työtavat ja välineet.

Valmistavassa opetuksessa oppilaiden ikätaso vaihtelee 6-17-vuotiaiden välillä, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että valmistavassa opetuksessa oppiaineet näyttäytyvät aihekokonaisuuksina, joissa oppiaineiden sisällöt otetaan huomioon. Valmistavan opetuksen opettajan tulee kirjata ylös kaikki opiskeltavat aihekokonaisuudet, arvioida oppilaan osaaminen niissä ja jakaa tieto tulevaisuudessa integroituvan oppiaineen opettajan kanssa. Tämä helpottaa ja nopeuttaa oppilaan integroitua tuleviin luokkiin sekä varsinaisiin oppiaineisiin.

10 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luvut 13, 14 ja 15.

Oppilasta rohkaistaan käyttämään osaamistaan kieliä opiskelun tukena. Oppilasta ohjaavat ja opettavat aikuiset tiedostavat oppilaiden yksilöllisen oppimishistorian.

4 TOIMINTAKULTTUURI

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, ja osalla oppilaista ei välttämättä ole minkäänlaista koulutaustaa, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014 (11).

Valmistavan opetuksen ryhmässä opiskelee oppilaita eri luokka-asteilta. Opetus on yhdysluokkaopetusta ja luonteeltaan ryhmäopetusta. Oppilaille tulee olla mahdollisuus saavuttaa valmistavan opetuksen opetussuunnitelman tavoitteet ja sisällöt valmistavalle opetukselle asetetun ajan puitteissa. Ryhmäkoossa huomioidaan oppilaiden lähtökohdat, oppilaiden yksilölliset tarpeet sekä opetuksen eriyttämisen laajuus.

Valmistavassa opetuksessa on eri-ikäisiä ja taitotasoiltaan hyvin erilaisia oppijoita, joiden oppimishistoria vaihtelee. Valmistavan opetuksen opetusryhmässä on mahdollista edetä jokaisen oppilaan oman oppimissuunnitelman mukaisesti yksilölliset tarpeet huomioiden. Valmistavan opetuksen ryhmässä opettajan työparina voi toimia koulunkäynninohjaaja, joka yhteistyössä opettajan kanssa tukee ja ohjaa oppilaita kaikissa koulupäivän tilanteissa. Valmistavassa opetuksessa aikuisten tärkeimpänä tehtävänä on luoda kaikille oppilaille turvallinen ja jokaista yksilöä kunnioittava ilmapiiri.

11 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

Valmistava opetus on luonnollinen osa kouluyhteisöä. Valmistavan opetuksen oppilaita osallistuu perusopetukseen eri oppiaineiden tunneille. Näitä tunteja kutsutaan integrointitunneiksi. Integrointitunnit, erityisesti taito- ja taideaineet, tulisi aloittaa kolmen viikon kuluessa valmistavan opetuksen alkamisesta. Tällä varmistetaan välitön osallisuus suomalaiseen koulukulttuuriin ja luodaan pohja oppilaiden välisten suhteiden muodostumiselle.

Opetuksen tulee olla kaikissa oppiaineissa kielitietoista. Jokainen opettaja ja oppilaiden tukena oleva aikuinen on suomen kielen havainnollistaja. Lisäksi valmistavan luokan opettaja varmistaa, että integrointitunneilla käytyt teemat tulevat tutuiksi ja ymmärretyiksi sekä kirjallisessa että puhutussa muodossa.

Oppilaan kotoutumisen ja kouluyhteisöön sopeutumisen edistämiseksi valmistavan luokan oppilaalle (myöhemmin VALO-oppilas) sovitaan kolmen viikon kuluessa koulunkäynnin aloittamisesta oppilaan omaa ikätasoa vastaava perusopetusryhmä, kotiluokka. VALO-oppilaan integrointi taide- ja taitoaineisiin sekä muihin oppilaan taitotasoon sopiviin oppiaineisiin aloitetaan valmistavan opetuksen alkuvaiheessa. Integroinnilla edistetään valmistavan opetuksen oppilaiden ja perusopetuksen oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja tuetaan opiskeltavan oppiaineen sisällön omaksumista. Integrointitunteja lisätään vähitellen oppilaan suomen kielen taidon edistyessä. Rehtori vastaa integroinnin toteutumisesta ja toimii tiedonvälittäjänä valmistavan luokan opettajan ja luokanopettajan/luokanvalvojan välillä.

Valmistavan opetuksen oppilaan oppimissuunnitelman työstämisessä ja toteutumisessa yhteistyö eri toimijoiden kanssa on tärkeää. Merkityksellistä on toimiva ja luottamuksellinen vuorovaikutus kodin ja koulun välillä. Kaikkiin alkuvaiheen tapaamisiin tulee tilata virallinen tulkki. Oppilaan kotoutumisen ja hyvinvoinnin kannalta oleellista on yhteistyö niiden tahojen kanssa, jotka vaikuttavat oppilaan koulunkäyntiin. Yhteistyötä tekevät mm. valmistavan opetuksen opettaja, erityisopettaja, rehtori, luokanopettaja, suomi toisena kielenä -opettaja, oman äidinkielen opettaja, katsomusaineiden opettaja, esiopetuksen opettaja, vastaanottokeskuksen ja ryhmäkotien ohjaaja, sosiaalityöntekijä, terveydenhoitaja, lääkäri, maahanmuutto-ohjaaja sekä tulkkipalvelu. Valmistava opetus on tärkeä osa varhaista kotoutumista.

Maahanmuuttajaoppilaille laaditaan Suomussalmella Monikielisen lapsen kotouttamissuunnitelma Wilmassa (Oppilaan nimi --> Tuki --> lisää uusi --> Oppimissuunnitelma / Monikielinen oppilas). Oppimissuunnitelman laatiminen toteutetaan yhdessä vanhempien kanssa ja sitä päivitetään lukuvuoden kuluessa. Suunnitelman kirjaamisesta vastaa ryhmän opettaja.

Valmistavan opetuksen jälkeen oppivelvollisuusikäinen oppilas siirtyy pääsääntöisesti perusopetuksen oppilaaksi. Oppimisen polku ohjataan jatkumaan oppilaan lähikoulussa, jossa tulee huomioida opetusjärjestelyissä oppilaan kehittymässä oleva suomen kielen taito. Oppivelvollisuuden loppuvaiheessa Suomeen tulleiden valmistavan opetuksen oppilaiden oppimisen polku suunnitellaan joustavasti oppilaiden ikä- ja taitotaso huomioiden. Tavoitteena on, että oppilas saa perusopetuksen päättötodistuksen joko peruskoulusta tai aikuisten perusasteelta.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat niin paljon, että perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilalle laaditaan oma oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelman laadinnasta vastaa ryhmän opettaja. Oppilaan omaan oppimissuunnitelmaan kirjataan (Wilmassa: Oppimissuunnitelma / Monikielinen oppilas):

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Oppilaan oma oppimissuunnitelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

4.1 Oppimissuunnitelman laatiminen

Suomussalmen kunnassa perusopetukseen valmistavasta opetuksesta käytetään lyhennettä VALO-luokka. Valmistavan opetuksen opetuskielenä on suomi. Oppilas on valmistavassa opetuksessa noin 9–10 kuukautta eli yhden lukuvuoden ajan. Sen jälkeen oppilas siirtyy perusopetuksen ryhmään tai aikuisten perusopetukseen. Oppilaan siirtymiseen vaikuttavat oppilaan suomen kielen taidon ja oppimisvalmiuksien kehittyminen. Valmistavan opetuksen oppilaan viikoittainen tuntimäärä noudattaa vastaavan perusopetusryhmän oppilaan tuntimäärää.

Valmistavan opetuksen alkaessa opettaja tapaa oppilaan ja hänen huoltajansa. Tapaaminen järjestetään mahdollisimman pian heidän saavuttuaan Suomeen, kuitenkin 1-2 viikkoa ennen kuin oppilas aloittaa koulunkäynnin. Tarvittaessa järjestetään tulkkaus esim. puhelintulkkauksena.

Alkutapaamisen aikana täytetään oppilasilmoituslomake, johon tulee oppilaan ja huoltajien henkilötiedot sekä yhteystiedot. Ensimmäisissä tapaamisissa kartoitetaan oppilaan koulunkäynti- ja henkilöhistoriaa: Suomeen muuttopäivä, äidinkieli ja kotona käytettävät muut kielet, uskonto, harrastukset ja terveyteen liittyvät tiedot sekä oppilaan aikaisempi oppimishistoria. Valmistavan opetuksen opettaja kertoo oppilaalle ja huoltajille mm. koulun käytänteistä, opetuksesta, läksyistä, tulevista integroinneista, suomalaisesta koulujärjestelmästä, arvioinnista sekä omasta oppimissuunnitelmasta. Keskeiset tiedot alkuhaastattelusta kirjataan oppilaan omaan oppimissuunnitelmaan.

Oppilaan oman oppimissuunnitelman laatimisen edellytyksenä on riittävä oppilaantuntemus. Oppimissuunnitelma laaditaan noin kolmen kuukauden kuluttua oppilaan koulunkäynnin alkamisesta. Oppimissuunnitelmassa kiinnitetään huomiota perusopetukseen siirtymisen aikatauluun. Oppilaan oman oppimissuunnitelman tavoitteet laaditaan vastaamaan oppilaan taito- ja ikätasolle soveltuvaa opetusta. Sisällöt tukevat arkitilanteista selviytymistä ja kotoutumista sekä eri oppiaineiden opiskelua. Valmistavan luokan opettaja kirjaa oppimissuunnitelman sisällöt sekä tavoitteet niiden oppiaineiden osalta, joita oppilas opiskelee valmistavan opetuksen ryhmässä.

Integroinnit ja niiden aikataulu tulee kirjata oppimissuunnitelmaan välittömästi niiden alkaessa. Integrointituntien osalta oppilaan tavoitteet ja sisällöt kirjaavat oppimissuunnitelmaan oppilasta opettavat opettajat. Oppimissuunnitelmassa huomioidaan opetuksen eriyttämiseen, integrointiin, monikielisyyteen sekä yhteistyöhön ja oppilashuoltoon liittyvät näkökohdat. Oppimissuunnitelma päivitetään arvioimalla asetettuja tavoitteita ja tarkentamalla niitä opintojen edetessä. Oppilaan ja huoltajan kanssa käytävien arviointi- ja oppimiskeskustelujen aikana sovittuja asioita kirjataan myös oppimissuunnitelmaan. Sovittuihin asioihin voidaan aina palata seuraavassa arviointikeskustelussa.

Oppimissuunnitelma on toimiva työkalu oppilaan edistymisen seuraamiseen. Opettajan vaihtuessa se turvaa oppilaan opintojen etenemisen järjestelyjen, suunnittelun ja toteuttamisen suhteen. Valmistavan opetuksen päättyessä oppimissuunnitelma käydään läpi yhdessä oppilaan, tämän huoltajien sekä tulevan luokanopettajan/luokanvalvojan kanssa. Kaikkien oppilasta opettavien opettajien tulee tutustua oppilaan oppimissuunnitelmaan etukäteen.

4.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta oppimissuunnitelmasta.

Suomussalmen valmistavassa opetuksessa aloittavien oppilaiden vanhemmat tapaavat yhdessä valmistavan opetuksen opettajan sekä maahanmuutto-ohjaajien kanssa ennen oppilaan koulun

alkamista. Valmistavan opetuksen opettaja järjestää ainakin kerran lukukaudessa vanhempain illan, jossa paikalla on myös tulkki sekä maahanmuutto-ohjaajat. Kaikkiin kodin ja koulun välisiin tapaamisiin pyritään järjestämään ammattilaisen tulkkaus joko paikan päällä tai puhelimitse.

Integrointi- eli siirtymävaiheessa perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Luokasta, johon oppilas on siirtymässä, valitaan oppilaalle kummi-/kaverioppilaat tulevan luokanopettajan/luokanvalvojan toimesta. Kummioppilaat tekevät etukäteen sovittuja vierailuja VALO-luokkaan ennen oppilaan siirtymistä ja tutustuvat oppilaan kanssa. Kummi-/kaverioppilaat ovat oppilaan tukena siirtymisessä. Kun oppilas siirtyy perusopetuksen ryhmään, hänelle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma HOPS, johon kirjataan keskeisimmät sisällöt oppiaineista. Siirtymisen jälkeen, opintojen alkuvaiheessa, oppilaan opiskelua tuetaan joustavin tukimuodoin ja arvioinnissa hyödynnetään esim. suullisten kokeiden tekemistä kirjallisten kokeiden sijasta.

Valmistavan opetuksen opettaja sekä koulunkäynninohjaaja kutsuvat oppilaan ja huoltajat koululle alkuhaastatteluun mahdollisesti jo ennen koulun aloitusta. Opetuksen järjestäjä saa tietoa perheen tilanteesta ja oppilaan oppimishistoriasta. Huoltajat saavat tietoa mitä koulussa tapahtuu päivän aikana, mistä opiskelu aloitetaan ja miten he voivat tukea oppilasta. Kodin ja koulun luottamuksellisen suhteen rakentaminen on valmistavan opetuksen opettajan tärkeimpiä tehtäviä kasvatus- ja opetustehtävän ohella.

Huoltajia kannustetaan osallistumaan koko koulun yhteisiin vanhempainiltoihin sekä muihin tapahtumiin, esimerkiksi joulu- ja kevätkuuluihin. Tilaisuuksiin tilataan tarvittaessa myös tulkit paikalle. Myös muista koulun tapahtumista lähetetään kotiin viesti. Valmistavan opetuksen opettaja huomioi vanhempien kehityksessä olevan suomen kielen taidon ja laatii kotiin menevistä tiedotteista mahdollisimman selkeitä. Joitakin koulun tiedotteita on käännetty eri kielille. Tiedottamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta maahanmuuttajataustaiset vanhemmat olisivat yhdenvertaisessa asemassa muiden vanhempien kanssa.

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä sekä monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Osana Suomussalmen uutta yhtenäiskoulua, jossa ala- ja yläkoulu toimii samassa tilassa, tavoitteena on harjoitella myös yhteisöllisyyttä ruokailun, yhteisten aamunavausten sekä muiden yhteisten tapahtumien yhteydessä.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita

sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan, niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintäteknisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Valmistavan opetuksen oppilaat ovat luonnollisissa kielen oppimistilanteissa koko koulupäivän ajan kaikkien oppiaineiden parissa sekä koulurakennuksessa että vierailujen ja opintomatkojen aikana. Tavoitteena on tarjota erilaisia, kokemuksellisia ja toimintaan haastavia oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat ja kannustavat jatkuvaan suomen kielen opiskeluun.

Erilaisista koulukulttuureista tulevilla oppilailla ryhmä- ja parityöskentelyt, yhteistoiminnalliset opiskelumenetelmät sekä toisaalta itsenäinen tiedonhankinta ja yksilöllinen työskentely voivat vaatia tottumista ja harjoittelua. Oppilaan ohjaaminen tavoitteiden asettamiseen, itsenäiseen tiedonhankintaan ja erilaisiin arviointitapoihin sekä yhteistoiminnallisuuteen ovat valmistavan opetuksen työtapojen valinnassa keskeisiä. Olennaista on tukea oppilasta sellaisten opiskelutaitojen kehittämiseen, jotka auttavat oppilasta suoriutumaan perusopetuksen opinnoissa. Oppilas tutustuu erilaisissa oppimisympäristöissä suomalaiseen kulttuuriin, mikä edistää kotoutumista Suomeen, Suomussalmelle ja yleisesti suomalaiseen yhteiskuntaan. Oppilaat ohjataan käyttämään sekä kirjastoauto Ranstakan että lähikirjaston palveluita. Esimerkkejä paikallisista oppimisympäristöistä, joissa voidaan vieraila oppilaiden ikätason mukaan ovat Ruukinkankaan koulun lähimaastot, liikuntahalli, jäähalli, uimahalli Kiannon Kuohut sekä Suomussalmen nuokkari eli nuorisotalo.

5 OPPILAAN HYVINVOINTI SEKÄ OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKEA

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

5.1 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen (tai ruotsin) kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu sekä tiedonaloja yhdistelevät ja tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Suomen (tai ruotsin) kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään koulun yhteisiä MOK-viikkoja sekä mahdollisesti suunnitellaan muutaman oppiaineen sisältäviä omia kokonaisuuksia paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia hyödyntäen. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen (tai ruotsin) kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Valmistavan opetuksen toimintaa kuvaa parhaiten opetuksen eheyttäminen ja eriyttäminen. Erilaisista aihepiireistä, joihin liitetään useita oppiaineita, rakennetaan lukuvuoden mittaisia kokonaisuuksia. Opetuksen lähtökohtana valmistavassa opetuksessa ovat ryhmässä opiskelevat oppilaat, heidän ikä- ja taitotasonsa sekä aiempi oppimishistoriansa. Opetuksen suunnittelun pohjana on Suomussalmen kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma. Opetussuunnitelmaa käytetään työkaluna, josta kootaan eri luokka-asteille sopivia sisältöjä saman laajemman kokonaisuuden alle. Suunnittelussa pyritään luomaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia, jotka mahdollistavat yhteistyön oppiainerajojen yli. Tavoitteena on luoda oppilaille mielekkäitä, ajankohtaisia ja motivoivia oppimiskokonaisuuksia. Käytännön esimerkkejä tällaisista oppimiskokonaisuuksista ovat esimerkiksi jatkuvasti ajankohtaiset asiat kuten suvaitsevaisuus, globaalisuus, ilmastonmuutos sekä yhteistyö- ja muut kehittämisideat oppilaskunnan hallituksen sekä tukioppilas toiminnan kautta. Oppiainerajat ylittävää opetusta voi toteuttaa esimerkiksi viikkosuunnitelmien avulla. Viikkosuunnitelman luominen auttaa hahmottamaan projektimaisen työskentelyn teemat. Suunnitelma annetaan oppilaille viikon alussa ja sen mukaan edetään koko viikko. Viikkosuunnitelman avulla myös vanhemmat tietävät, mitkä oppilaan viikkokohtaiset tavoitteet ovat.

5.2 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen.

Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineiden syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet ovat tärkeitä asioita selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Oppimisvaikeuksien selvittämiseen ei toistaiseksi ole käytettävissä standardoituja testejä erikielille oppilaille. Koulupsykologi voi kuitenkin olla mukana yhteistyössä muun henkilökunnan kanssa, käytettävissä olevin keinoin. Vaihtoehtoisesti valmistavan luokan opettaja voi tiedustella vanhemmilta, onko lapsella ollut oman kielen oppimisessa vaikeuksia tai onko vaikeuksia tällä hetkellä esimerkiksi omankielisen tekstien lukemisessa tai muussa oppimisessa tai toiminnassa. Huomioon tulee myös ottaa se, että oppilaalla ei välttämättä ole ollenkaan koulutaustaa omalla kielellä tai millään muullakaan kielellä.

Valmistavan opetuksen opetusjärjestelyjen perustana toimii hyvin suunniteltu lukujärjestys sekä viikkosuunnitelma, jota myös vanhemmat voivat seurata heidän opittuaan suomen kieltä. Oppilas saa omaa ikä- ja taitotasoaan vastaavan perusopetusryhmän mukaisen tuntimäärän verran eri oppiaineiden opetusta. Lukujärjestys sisältää suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -tunteja, matematiikan ja muiden oppiaineiden tunteja sekä oppilaiden integrointi- ja mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen tunteja.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opettaja eheyttää ja eriyttää opetustaan jokaiselle oppilaalle sopivaksi. Opetuksen eriyttäminen tarkoittaa myös sitä prosessia, jolla pedagogisin keinoin pyritään saamaan samassa opetusryhmässä opiskelevien erilaisten oppijoiden potentiaalit ja voimavarat käyttöön. Hyvä oppilaantuntemus on perustana opetuksen eriyttämisen suunnittelulle ja toteuttamiselle. Opettaja huomioi jokaiselle oppilaalle ominaisen oppimistyylin ja hyödyntää oppilaan yksilöllisiä tapoja oppia ja omaksua uusia asioita. Opettajan tehtävänä on asettaa yhdessä oppilaan kanssa yksilöllisiä tavoitteita valmistavan opetuksen aikana.

Opettaja havainnoi oppilaan opiskelua ja etenemistä opinnoissa. Sopeutumiselle ja alkuvaiheen kotoutumiselle annetaan aikaa. Mikäli oppilaan oppimisesta ja/tai koulunkäynnistä herää huoli, tuen

tarpeisiin reagoidaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Oppilas on oikeutettu kaikkiin tuen muotoihin. Valmistavan luokan oppilaille tuen portaat ovat samat kuin perusopetuksen oppilaille.

5.3 Opiskeluhoolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoollissa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä koulutuksen järjestäjäkohtainen opiskeluhooltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014, muutosmääräys 2.12.2022, OPH-4617-2022). Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhooltosuunnitelma voidaan sisällyttää koulutuksen järjestäjäkohtaiseen opiskeluhooltosuunnitelmaan / perusopetusta koskevaan opiskeluhooltosuunnitelmaan. Koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhooltosuunnitelmaan tulee sisältyä myös suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan opiskeluhooltoon. Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön. Opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhooltopalveluista vastaavien työntekijöiden yhteinen tehtävä. Opiskeluhoolto toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoolto. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ennaltaehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa.

Kouluyhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista ja rasismia hyväksytä minkäänlaisessa muodossa. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Opiskeluhooltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista opiskeluhooltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määräajassa. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkintapalveluista.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoollissa tärkeää. Opiskeluhoolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä eli hyvinvointialueen asiantuntijaverkoston kanssa yhteistyössä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus. Opiskeluhoolto toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon eli Suomussalmen maahanmuutto-ohjaajien kanssa. Opiskeluhoollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. Näistä kerrotaan aina tulkin välityksellä vanhempainillassa.

Valmistavan luokan opettaja havainnoi oppilaan arkea koulussa. Mikäli oppilaan koulunkäynnin suhteen ilmenee huoli, oppilaan tuen tarve arvioidaan moniammatillisesti. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhuoltosuunnitelma sisältyy koulutuksen järjestäjäkohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan. Valmistavan opetuksen oppilaat ovat oikeutettuja koulun tuki- ja opiskeluhuoltopalveluihin.

5.4 Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Oppilaan siirtyessä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, tiedot oppilaan oppimisvalmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirretään perusopetuksen opettajille. Oppilaan siirtyessä toiseen kouluun valmistavan opetuksen opettaja sopii siirtopalaverin, jossa on paikalla koulun rehtori (tarvittaessa), valmistavan luokan opettaja, huoltaja, oppilas, luokanopettaja/luokanvalvoja ja tulkki. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen järjestetään tilaisuus tutustua uuteen kouluun. Oppilaan siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tuetaan opettajien välisellä yhteistyöllä.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden oppimispolun määrätietoinen ohjaaminen ja tukeminen edellyttävät kaikkien osapuolien joustavaa yhteistyötä. Valmistavalta luokalta 7. luokalle siirtyvät oppilaat osallistuvat perusopetuksen oppilaille suunnattuihin 7. luokan nivelvaiheen tutustumistilaisuuksiin. VALO-oppilaiden vanhempia kannustetaan osallistumaan nivelvaiheen vanhempainiltoihin. Paikalle pyydetään tarvittaessa tulkki.

Yläkoulun opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä VALO-opettajan kanssa. Valmistavan opetuksen aikana tutustutaan erilaisiin ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin, ja suunnitellaan jokaiselle oppilaalle yksilöllinen oppimisen polku. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksien mukaan myös työelämäntutustumisjakso (TET). TET-jakson järjestelyistä vastaavat opinto-ohjaaja ja VALO-opettaja.

Oppivelvollisuusiän loppuvaiheessa Suomeen tulleita valmistavan opetuksen oppilaita ohjataan oppimishistoria ja opiskelijan ikä huomioiden joko aikuisten perusasteelle tai muihin maahanmuuttajataustaisille nuorille suunnattuihin koulutuksiin. Tapauskohtaisesti oppilas voi jatkaa yläkoulussa, vaikka oppivelvollisuusikä ylittyy. Päätöksen jatkamisesta tekee kunnan sivistysjohtaja. Mikäli oppilaalla on peruskoulun päättötodistus lähtömaasta ja voidaan osoittaa, että hänellä on

riittävät oppimisvalmiudet, hänet ohjataan lukioon tai ammatillisiin opintoihin valmistavaan opetukseen.

5.5 Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustieteiden ja erilaisia kurinpidotkeinoja. Tarvittaessa otetaan mukaan tulkki kasvatustieteluun.

Kasvatustietelussa ja kurinpidotasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa (12). Kasvatustietelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatustietelua käytetään. Valmistavan luokan opettaja on yhteydessä kotiin kasvatustietelussa käsitellyistä asioista. Vanhemmat voivat olla myös mukana kasvatustieteluissa.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi (13). Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

Opetuksen epäamisestä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja tarvittaessa koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Opetuksen epäminen tulee kirjata. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa opetuksesta epäamisen jälkeen.

Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäamisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

12 Perusopetuslaki (628/1998) 35 a § (1267/2013), 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

13 Perusopetuslaki (628/1998) 36 § (477/2003) ja 36 a–36 i § (1267/2013)

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelmanyhteydessä suunnitelman kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista (14). Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpidoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun (15). Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Suomussalmen kunnalla on osana perusopetuksen opetussuunnitelmaa suunnitelma kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

14 Perusopetuslaki (628/1998) 29 § (1267/2013)

15 Perusopetuslaki (628/1998) 47 a § (1267/2013)

6 OPPILAAN ARVIOINTI

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaille annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Pääpaino valmistavassa opetuksessa on suomi toisena kielenä opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on saavuttaa kehittyvä alkeiskielitaito. Muiden oppiaineiden osalta pääpainona on omaksua oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen kielen taito. Oppilasta arvioidaan aina sanallisesti ja oppilaan huoltajille selvitetään oppilaan arvioinnin periaatteet.

Valmistavassa opetuksessa arvioidaan ja tarkennetaan yksilöllistä tavoitteita jatkuvasti. Arvioinnissa painotetaan oppilaan suomen kielen osa-alueiden ja työskentelytaitojen kehittymistä.

Oppiainekohtaista arviointia tehdään mahdollisuuksien mukaan perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Arvioinnissa keskitytään ensisijaisesti jo opittuihin asioihin ja edistymiseen.

Itsearviointia toteutetaan VALO-vuoden aikana. Se on monelle oppilaille uutta, mutta menetelmänä tärkeä osa valmistavaa opetusta.

Oppilas ja huoltajat kutsutaan lukuvuoden aikana oppimiskeskusteluun ja arviointikeskusteluun. Oppimiskeskusteluissa pääpaino on uusien tavoitteiden asettamisessa. Arviointikeskusteluissa oppilaan ja huoltajien kanssa käydään läpi oppimissuunnitelmaan kirjatut tavoitteet ja edistymisen arviointi. Arviointi- ja oppimiskeskustelut kirjataan Wilmaan. Mikäli oppilas siirtyy kesken valmistavan opetuksen toiseen valmistavan opetuksen ryhmään, kaikki häntä koskevat arvioinnit tulee näkyä hänen oppimissuunnitelmassaan. Oppimissuunnitelma siirtyy oppilaan mukana toiseen kouluun ja on pohjana siellä opetuksen suunnittelulle.

7 TODISTUKSET

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

VALO-oppilas saa valmistavan opetuksen päätteeksi osallistumistodistuksen. Oppilaalle annettavan todistuksen sisältö selvitetään tarvittaessa oppilaalle ja huoltajille arviointikeskustelussa tulkin ollessa paikalla. Osallistumistodistus voidaan käännättää oppilaan äidinkielelle, mikäli yhteiseen keskusteluun ei ole mahdollisuutta. On tärkeää, että oppilas ja huoltajat ymmärtävät valmistavan opetuksen osallistumistodistuksen olevan tärkeä asiakirja, joka tulee säilyttää.

8 PERUSOPETUKSEN OPPIMÄÄRÄÄN SISÄLTYVIEN OPINTOJEN SUORITTAMINEN VALMISTAVAN OPETUKSEN AIKANA

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan oppimissuunnitelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa (16) tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksi lukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot (17).

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja (18). Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain (19). Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

16 Perusopetuslaki (628/1998) 38 §

17 Perusopetuslaki (628/1998) 18 §

18 Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

19 Perusopetusasetus (852/1998) 23 §